

Преразглеждане върху оценката на риска относно потенциалните възможности на пестицида глифозат, като ендокринен нарушител

Peer review of the pesticide risk assessment of the potential endocrine disrupting properties of glyphosate

Активната субстанция глифозат е включена в Анекс I на Директива 91/414/ЕЕС¹ на 1 юли 2002 год. и е била одобрена съгласно Регламент (ЕС) No 1107/2009². На 12 ноември 2015, Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) е публикувал заключение върху преразглеждането на оценката на риска за пестицидната субстанция глифозат, в рамките на подновяване на одобрението на субстанцията. Базирано върху оценката, извършена при преразглеждането, е направено заключение, че глифозат не отговаря на междинните критерии от Анекс II, точка 3.6.5 от Регламент (ЕС) No 1107/2009, относно свойствата като ендокринен нарушител, засягащ човешкото здраве и, че проучванията в областта на токсикологията на бозайниците не показват негативен ефект върху репродукцията. Но EFSA отбелязва, че според някои ефекти в проучването, наблюдавани при прилагане на токсични дози от глифозат, белезите на ендокринна активност не могат да бъдат напълно изключени.

Съгласно мандат, получен на 27 септември 2016 год., Европейската Комисия (ЕК) е поискала от EFSA да обмисли информацията относно потенциалната ендокринна активност на глифозат, в съответствие с член 31 от Регламент (ЕС) No 178/2002³. В частност, от EFSA е поискано да оцени наличната информация върху потенциалната

---

¹ Council Directive 91/414/EEC of 15 July 1991 concerning the placing of plant protection products on the market

² Regulation (EC) No 1107/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 concerning the placing of plant protection products on the market and repealing Council Directives 79/117/EEC and 91/414/EEC

³ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните

ендокринна активност на глифозат и да направи заключение относно пропуските в данните, засегнати в заключението на EFSA, публикувано на 12 ноември 2015 год. (EFSA, 2015). За тази цел, EFSA е изготвил заключение, последващо предишно заключение от преразглеждане, за подновяване на одобрението за глифозат.

Заключения от оценката

Токсикология за бозайниците

Потенциалът на глифозат като ендокринен нарушител е бил дискутиран по време на среща на експерти по преразглеждане на пестициди, през юни 2017 год. Както вече е било заключено в становище на EFSA (EFSA, 2015), глифозат не е класифициран или предложен като карциноген или токсичен за репродукцията в категория 2, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) No 1272/2008⁴ (хармонизирана класификация, потвърдена през 2017 год. от Комисията по оценка на риска на Европейската химическа агенция (ЕЧА, 2017)) и следователно, условията поставени от Регламент (ЕС) No 1107/2009 относно човешкото здраве и разглеждане нарушаването на функциите на ендокринната система, не са изпълнени.

Научната оценка върху потенциала на глифозат като ендокринен нарушител е базирана върху научно становище на EFSA, относно оценката на опасността от ендокринни нарушители (EFSA Scientific Committee, 2013). Проучванията върху краткосрочна и дългосрочна токсичност, канцерогенност, токсичност при репродукцията и развитието, не показват никакви доказателства за потенциал като ендокринен нарушител. На тази база е заключено, че глифозат не проявява ендокринно – свързани негативни ефекти.

Тъй като базата данни за глифозат е достатъчно изчерпателна и включва проучвания, излагащи настоящото състояние, всички работещи по въпроса експерти са съгласни, че може да бъде направено твърдо заключение по отношение ендокринния потенциал на глифозат относно естрогени, андрогени, стероидогенеза и щитовидна жлеза. Глифозат не показва негативен ендокринен ефект в проучванията; слабите данни в ограничен брой допълнителни *in vitro* проучвания са несъвместими с констатациите от приемливите тестове.

---

⁴ Регламент (ЕО) № 1272/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно класифицирането, етикетването и опаковането на вещества и смеси, за изменение и за отмяна на директиви 67/548/ЕИО и 1999/45/ЕО и за изменение на Регламент (ЕО) № 1907/2006 (Текст от значение за ЕИП)

Екотоксикология

Наблюдаваните ефекти в някои от проучванията са били дискутирани на срещата на експертите по преразглеждане на пестициди, през юни 2017 год., с оглед на потенциалните ендокринни механизми на глифозат. Ефекта върху гонадосоматичния индекс, продукцията на яйца и аномалиите на яйчниците, наблюдавани при проучвания върху риба – зебра (*Danio rerio*) е счетено, че не са свързани с ендокринната активност. Причината е, че се очаква ендокринната активност да предизвика положителни отговори при *in vitro* проучвания. Отбелязано е, че тестваните концентрации от глифозат от 10 мг акт. в-во/л са били относително високи за изпитване на репродуктивния ефект при риба – зебра, тъй като при други проучвания е наблюдавана значителна смъртност при същата концентрация. В добавка, не е установен ефект върху репродукцията при стандартен тест за репродуктивност при риби (*Pimephales promelas*) с тествани концентрации до 30 мг акт. в-во/л. Ендокринната активност би трябвало да доведе до репродуктивни ефекти в стандартните тестови проучвания.

Ефекти върху излюпването на ларви, морфология на ларвите и гонадосоматичния индекс са наблюдавани в проучване с раци (*Neohelice granulata*). Но ефектите върху излюпването на ларвите са статистически значими само за изпитвания с формулацията Раунд ъп и ефектът върху морфологията на ларвите не е показал връзка „доза – отговор“ за глифозат. Увеличаването на гонадосоматичния индекс е било статистически значимо само за глифозат, но не за Раунд ъп. Според авторите, това не се дължи на ендокринен начин на действие.

В краткосрочни проучвания върху репродукцията при риби са наблюдавани намалени нива на вителогенин, но те не са били статистически значими и никой от репродуктивните параметри не е бил засегнат. В случай на ендокринен начин на действие, би трябвало да се очаква установяване на репродуктивен ефект в проучванията. Не е наблюдаван ефект върху нивата на вителогенин или спигин в проучвания при риба – бодливка (*Gasterosteus aculeatus*) и ефект върху производството на вителогенин в проучвания при дъгова пъстърва (*Oncorhynchus mykiss*). За това е заключено, че наличната информация не предоставя доказателства за ендокринен ефект върху репродукцията при риби.

Представено е проучване за метаморфозата при амфибия. Слабо увеличаване на размера на тялото в областта на гърдите е наблюдавано при някои от изследваните концентрации на глифозат. Незначителни ефекти са наблюдавани върху развитието,

морфометрията и тироидната хистология. За това е заключено, че проучванията не предоставят индикация за тироидна активност.

Наличните екотоксикологични проучвания установяват, че глифозат не проявява андрогенни, естрогенни, или тироидни ефекти. На база наличната информация във връзка с токсикологията на бозайниците е заключено, че глифозат не проявява свойства на ендокринен нарушител. В екотоксикологичните проучвания не са намерени доказателства, които да противоречат на това заключение.

Проблеми:

Необходимо е да се отбележи, че не е налична достатъчно информация за изготвянето на финализирана оценка. Също така, не е възможно да се заключи, че продуктите за растителна защита, съдържащи активната субстанция глифозат няма да имат вреден ефект върху човешкото или животинското здраве или неприемливо въздействие върху околната среда.

Източник:

<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4979>

Изготвил:

Д-р Ирена Богоева, нач. отдел ЗРХЗХ

Дир-я „Оценка на риска по хранителната верига, ЦОРХВ

10.10.2017 год.